

در گذشتگان

- باشیم).
 ۱۱. تحقیق «نفحات الروضات».
 ۱۲. تحقیق «طبقات الاجازات» سید حسن صدر.
 ۱۳. تحقیق «مناب الفضلاء» محمدحسین خاتون آبادی.
 ۱۴. تحقیق «علماء الاسرة» سید محمدباقر خوانساری.
 ۱۵. تحقیق «وجه تسمیه المفید بالمفید» ملا اسماعیل خاجویی.
 و آثار چاپ نشده اش عبارتند از:
 ۱. السبیل المسلوک فی اللباس المشکوک.
 (تقریر درس آقای بروجردی)
 ۲. رساله فی العدالة.
 ۳. سیر علم الاصول فی مختلف العصور.
 ۴. موقظ الاعلام فی تراجم الاسرة والاقوام. (۳ج)
 ۵. سیره صاحب الروضات و حیاتہ العلمی.
 ۶. الفوائد الثمینه (۲ج، کشکول).
 ۷. پاسخ پرسش ها (۳ج).
 ۸. المشایخ والاساتذة.
 ۹. محاسن الاجازات فی سلسله الروایات.
 ۱۰. مغنم الفصول فی شرح معالم الاصول.
 ۱۱. صوفی بازی (۲ج).
 ۱۲. گمراهان باب و بها.
 ۱۳. ترجمه مسکن الفوائد نوشته شهید ثانی.
 ۱۴. الوجوه الکثرة فی ترجمة ابن العشرة.
 ۱۵. فرهنگ منظوم یا شرح نصاب.

اشتغال داشت، تا آن که در سال ۱۳۸۷ ق به تهران آمد و در مسجد «الرحمن» - در شمال شهر - به خدمات دینی پرداخت. او دارای اجازات متعدد روایی و حسیبه از اساتیدش و حضرات آیات: سید محسن امین، شیخ آقا بزرگ تهرانی، کاشف الغطاء، سید هبه الدین شهرستانی، شاه آبادی، محمد صالح علامه مازندرانی بود.

برخی از تألیفات وی عبارتند از:

۱. گفتگوی شیعه و سنی.
۲. شیعه و ترقیات شگفت آور آنان. (در روزنامه چهلستون اصفهان (ش ۱۴۲ تا ۱۵۵) به چاپ رسید)
۳. فلسفه روزه یا بهترین تهذیب اخلاق در اسلام.
۴. تحقیق «مناهج المعارف»، نوشته سید میرابوالقاسم خوانساری.
۵. تحقیق «زواهر الجواهر فی نوادر الزواجر».
۶. تحقیق «میزان الانساب» میرزا محمد هاشم چهارسوقی اصفهانی.
۷. تحقیق «النهریه». (مجموعه چهار رساله فقهی)
۸. تحقیق «فوائد منطقی» نوشته ابواسحاق اسفرائینی.
۹. مقدمه بر کتاب های حاشیه فاضل جواد بر قوانین، رسائل شیخ انصاری، سفینه البحار محدث قمی.
۱۰. ندای شیعه (مجموعه رساله های قیام امام حسین، شخصیت حضرت زهرا، چرا باید مسلمان باشیم؟، چرا باید شیعه

آیه الله روضاتی

مرحوم آیه الله آقای حاج سید احمد روضاتی اصفهانی، یکی از علمای تهران به شمار بود. فقیه سعید در ۷ رجب ۱۳۴۷ ق، در اصفهان، در بیت دانش و تقوا زاده شد. وی، فرزند آیه الله حاج سید محمدباقر، فرزند آیه الله آقا میرزا جلال الدین، فرزند آیه الله آقا سید محمد مسیح، فرزند علامه فقیه رجالی آیه الله حاج سید محمدباقر موسوی خوانساری اصفهانی (م ۱۳۱۳ ق) صاحب روضات الجنات بوده است.

آن مرحوم پس از تحصیلات علوم جدید، به فراگیری علوم دینی روی آورد. وی، نخست مقدمات و سطوح را در زادگاهش فراگرفت و در سال ۱۳۶۷ ق، به حوزه علمیه قم مهاجرت کرد و کفایة الاصول را نزد حضرات آیات: نجفی مرعشی و شیخ مرتضی حایری آموخت. سپس به درس خارج فقه و اصول آیات عظام: آقای بروجردی، صدرالدین صدر، سید محمدتقی خوانساری و حجت کوهکمری حاضر شد و مبانی علمی اش را استوار ساخت و همزمان شرح تجرید و شوارق را نزد مرحوم آیه الله حاج سید احمد خوانساری آموخت و این همه ۱۰ سال به طول انجامید.

در سال ۱۳۷۷ ق، به زادگاهش بازگشت و به تألیف، تدریس، اقامه جماعت و سایر خدمات دینی پرداخت. او در مدرسه صدر به تدریس سطوح (شرح لمعه و معالم و مکاسب)، اقامه نماز در مساجد اجداد خویش (مسجد بادران و مسجد خیابان) و تحقیقات علمی

- ۱۶. ترجمه سوره حمد از تفسیر تبیان.
- ۱۷. ماجرای ریش و سبیل (در حرمت ریش تراشی).
- ۱۸. فلسفه نماز.
- ۱۹. مستدرک روضات الجنات (که مهم ترین نوشتار وی است).
- ۲۰. التحفة الاحمدية فی ترجمه زعیم السادة المرعشیه (زندگی آیه الله نجفی مرعشی).
- سرانجام، آن عالم خدمتگزار در روز ۱۱ جمادی الاول ۱۴۲۲ ق (۱۰ مرداد ۱۳۸۰ ش)، در ۷۵ سالگی بدرود حیات گفت و پیکر پاکش به اصفهان انتقال داده شد و پس از تشییع، در قبرستان باغ رضوان به خاک سپرده شد.

آیه الله دانش آشتیانی

مرحوم آیه الله حاج شیخ ابوالقاسم دانش آشتیانی، یکی از فضلاء مشهور حوزه علمیه قم و امام جمعه آشتیان بود. فقید سعید در سال ۱۳۲۹ ق، در آشتیان، در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش عالم بزرگوار مرحوم شیخ محمدتقی و جدش مرحوم حجة الاسلام آخوند ملااحمد آشتیانی بوده است. وی پس از دوران کودکی و یادگیری خواندن و نوشتن به تحصیل علوم دینی روی آورد و پس از اخذ مقدمات، در سال ۱۳۴۴ ق به حوزه علمیه قم آمد و تحت سرپرستی مرحوم آیه الله حاج میرزا محمد فیض قمی - که با پدرش سابقه دوستی دیرینه داشت - قرار گرفت و باراهنمایی وی، ادبیات را از آیه الله ادیب تهرانی و منطق را از آقا سید مهدی کشفی و سطوح عالیه را از حضرات آیات: آخوند ملاعلی همدانی، حجت کوهکمری، حاج سید محمدتقی خوانساری

(که مکاسب و عمدۀ سطوح را نزد او آموخت)، حاج میرزا محمد فیض و حاج سید احمد خوانساری (کفایه) فراگرفت. آنگاه به درس خارچ فقه و اصول آیه الله حاج شیخ عبدالکریم حایری و پس از درگذشت معظم له به درس آیات عظام: فیض، حجت و خوانساری حاضر شد و مبانی علمی اش را استوار ساخت. در سال ۱۳۵۸ ق، به درخواست مردم آشتیان به زادگاهش بازگشت و به خدمات دینی پرداخت، تا آن که آیه الله بروجردی در ۱۳۶۴ ق به قم آمد و به تجدید کیان علمی حوزه علمیه قم پرداخت و آوازه و شهرت آن در جهان علم و دانش طنین افکن شد و جویندگان دانش از هر سو، گرد وی آمدند که از جمله آنان مرحوم آیه الله دانش آشتیانی بود که یکسره به درس فقه و اصول معظم له حاضر شد و مورد توجه آن مرجع بزرگ قرار گرفت و سرپرستی کتابخانه مسجد اعظم بدو محول شد و او هم با کمال دلسوزی، آن را در ردیف یکی از کتابخانه های نامی کشور درآورد و برای آن، نشریه وزینی به نام «نشریه کتابخانه مسجد اعظم» راه اندازی کرد.

- نام وی پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، در ذیل تمام اعلامیه های اعتراض آمیز علما و مدرسین حوزه علمیه قم دیده می شد و پس از پیروزی انقلاب، از سوی حضرت امام خمینی به سمت امام جمعه آشتیان برگزیده شد و تا پایان عمرش، منشأ خدماتی به مردم آن سامان بود.
- از تألیفات وی است:
 ۱. مجموعه مقالات (در مجلات مختلف)
 ۲. دو سرمایه نفیس (ترجمه کتاب «الثقلان»، شرح حدیث ثقلین)
 ۳. رمز نیکبختی (ترجمه کتاب «سر السعادة» در فضیلت صلوات)
 ۴. سقیفه (ترجمه کتاب «السقیفه» درباره اوضاع پس از رحلت پیامبر اکرم)
 ۵. نشریه کتابخانه مسجد اعظم (۲ ج. با همکاری نویسندگان)
 ۶. تقریرات درس فقه آیه الله بروجردی (مخطوط)

سرانجام آن عالم خدمتگذار در حدود ۹۲ سالگی، در روز جمعه ۷ ربیع الثانی ۱۴۲۲ ق (۷ تیر ۱۳۸۰ ش) بدرود حیات گفت و پیکر پاکش پس از تشییع باشکوه در آشتیان و قم، در صحن حرم مطهر حضرت معصومه - سلام الله علیها - به خاک سپرده شد.

آیه الله حاج آخوند

حضرت آیه الله آقای حاج شیخ مجتبی حاج آخوند، یکی از علمای بزرگ کرمانشاه به شمار بود.

فقید سعید در سال ۱۳۰۸ ش (۱۳۵۸ ق) در کرمانشاه، در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش، مرحوم آیه الله حاج شیخ حسن، حاج آخوند از شاگردان بنام آیات عظام: میرزای نائینی و آقا سید ابوالحسن اصفهانی بود و از آنان اجازه اجتهاد داشت و از علمای طراز اول شهر به شمار می رفت. آن مرحوم، پس از سقوط رژیم استبدادی رضاخان و احیای حوزه های علمیه، و تشکیل حوزه علمیه در کرمانشاه در سال ۱۳۲۲ ش، به همراه دوست صمیمی اش آیه الله حاج سید مرتضی نجومی، به تحصیل علوم دینی نزد اساتیدی چون حضرات آیات: شیخ حسن علائی، سید جواد نجومی، شیخ حسن حاج آخوند و سید محمد میبیدی پرداخت و از ادبیات و سطوح فراغت جست و این همه ۱۰ سال به طول انجامید.

در سال ۱۳۳۲ ش، به حوزه علمیه قم آمد و در مدرسه حجتیه ساکن شد و به تکمیل سطوح عالییه پرداخت. سپس در سال ۱۳۳۵ ش (۱۳۷۵ ق) به درس فقه آیه الله العظمی بروجردی و درس اصول امام خمینی

و درس فلسفه و تفسیر علامه طباطبایی حاضر شد و مبانی علمی اش را استوار ساخت و پس از وفات آیه الله بروجردی به درس آیات عظام: شریعتمداری و نجفی مرعشی نیز حاضر شد و بهره های فراوان برد. در حدود سال ۱۳۴۵ ش، به زادگاهش بازگشت و مسجد و مدرسه «حاج شهباز خان» را محل تدریس و اقامه جماعت خویش قرار داد و به تبلیغ دین پرداخت. همزمان با شروع نهضت اسلامی مردم ایران علیه رژیم پهلوی، او نیز به پیروی از امام خمینی، به مبارزه بی امان علیه رژیم پرداخت و هماهنگ با سایر علمای شهر به رهبری مبارزات مردم کرمانشاه میبادرت ورزید و در این راستا در سال ۱۳۵۲ ش دستگیر و به زندان قصر تهران منتقل شد، اما در آن جا نیز دست از تلاش برنداشت و به تدریس نهج البلاغه پرداخت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به نمایندگی مجلس خبرگان رهبری (دو دوره) از سوی مردم استان کرمانشاه برگزیده شد و هم از سوی امام، سرپرستی مدارس علمیه استان را بر عهده گرفت و مسجد و مدرسه حاج شهباز خان را به بهترین وجه مرمت و بازسازی نمود. او برای خدمت به اسلام و مسلمین از هیچ کوششی فروگذار نمی کرد و از بام تا شام، در خانه اش به روی مردم باز بود. و وقتش را به تدریس در حوزه و دانشگاه و تربیت طلاب و دانشجویان و راه اندازی مؤسسات قرض الحسنه و پاسخگویی به مراجعان و اقامه جماعت و وعظ و ارشاد می گذراند.

رفتار و کردارش و وضع زندگی اش در پیش و پس از انقلاب، کوچک ترین تغییری نکرد و تواضع و فروتنی از رفتارش نمایان بود و در مذاکرات علمی، با وجود قابلیت و توانایی فراوان در مباحث فقهی و فلسفی، کمتر اظهار فضل می کرد و هیچ ادعایی نداشت. از آثار وی تقریرات درس فقه آیه الله بروجردی و تقریرات درس اصول امام خمینی را می توان نام برد. سرانجام، شمع پر فروغ وجودش در شامگاه روز یکشنبه ۱۵ مهرماه ۱۳۸۰ (۱۹ رجب ۱۴۲۲ ق) در ۷۲ سالگی

خاموش شد و شهر در سوگی بزرگ فرو رفت و به دنبال آن، در استان کرمانشاه دو روز عزای عمومی اعلام شد. پیکر پاکش روز دوشنبه با شرکت ده ها هزار نفر تشییع و پس از نماز آیه الله نجومی بر آن، به قم انتقال داده شد و روز پنجشنبه، پس از تشییع و نماز حضرت آیه الله بهجت، در یکی از حجره های صحن حرم مطهر حضرت معصومه - سلام الله علیها - به خاک سپرده شد.

*

آیه الله خوانساری اصفهانی

عالم ربانی حضرت آیه الله آقای حاج شیخ ابوالفضل نجفی خوانساری اصفهانی، یکی از فقهای مشهور حوزه علمیه قم به شمار بود. فقیه سعید در ۹ ذی الحجه ۱۳۳۴ ق (۱۲۹۵ ش)، در بیت علم و فضیلت، در محله بیدآباد اصفهان زاده شد. پدرش آیه الله حاج شیخ احمد اصفهانی فرزند شیخ محمدحسین خوانساری، یکی از علما و خطبای بنام اصفهان، و از شاگردان آیات عظام آخوند خراسانی و شیخ محمدحسین مامقانی و صاحب کتاب «لسان الصدق» و «دیوان اشعار» بوده است، که در ۱۹ جمادی الاول ۱۳۴۵ ق بدرود حیات گفت و او فرزند آیه الله شیخ محمدحسین خوانساری (م ۱۳۰۱ ق) صاحب کتاب «جواهر الکلام» در تاریخ و اشعار و فضائل اهلیت بوده است.

معظم له، پس از گذشت پدر بزرگوارش، در ۱۱ سالگی به فراگیری علوم دینی روی آورد و تحت سرپرستی جد مادری اش شیخ ابوتراب کلاردشتی مازندرانی قرار گرفت و در حضور آقایان: شیخ هبه الله هرنندی و سید احمد مقدس اصفهانی و شیخ احمد فیاض و

شیخ محمدحسن عالم نجف آبادی، مقدمات و ادبیات و سطوح، و نزد آیه الله میرزا علی آقا شیرازی، نهج البلاغه را به خوبی آموخت. در ۱۸ سالگی (۱۳۵۳ ق) رهسپار نجف اشرف شد و سطوح عالی را نزد آیات عظام: میرزا باقر زنجان (کفایه)، سید ابوالقاسم خوبی (رسائل و مکاسب و کفایه) و شیخ صدرا بادکوبه ای (شرح منظومه و شوارق) فرا گرفت و پس از آن، به درس خارج آیات عظام: شیخ محمدحسین غروی اصفهانی (۳ سال) و آقا ضیاء عراقی، سید ابوالحسن اصفهانی، و پس از وفات آن سه بزرگوار به درس های اساطین علمی نجف مانند آیات عظام: شیخ محمدعلی کاظمینی، سید عبدالهادی شیرازی، شیخ کاظم شیرازی، شیخ موسی خوانساری، سید محسن حکیم، سید ابوالقاسم خوبی و آقا سید جمال گلپایگانی حاضر شد و بهره های فراوان برگرفت. وی، پس از ۱۶ سال اقامت در نجف و تدریس و تألیف و تحصیل و کسب اجازات روایی و اجتهادی، در سال ۱۳۷۱ ق (۱۳۳۰ ش) به ایران بازگشت و تا حدود دو سال در تهران به درمان بیماری اش - سل ریوی - پرداخت و پس از آن به قم آمد و علاوه بر تدریس سطوح، در درس آیه الله العظمی بروجردی حاضر شد و در زمره یکی از مدرسین موفق حوزه درآمد، که بارها سطوح عالی و خارج فقه و اصول را تدریس نمود. با شروع انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۴۱، از اعضای مؤسس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم بود و نامش در ذیل تمام اعلامیه های علمای حوزه دیده می شد (از جمله در اعلامیه تاریخی خلع شاه، اولین امضا مربوط به وی است). پس از پیروزی انقلاب اسلامی، از سوی امام خمینی به نمایندگی معظم له در استان مرکزی و امامت جمعه اراک برگزیده شد و در آن شهر منشأ خدمات علمی و اجتماعی متعدد (مانند: ساختمان و تعمیر مدرسه سپهدار، بنیاد مدرسه علمیه مهدویه، مصلاهی جمعه بیت المقدس، بیمارستان و تشکیل محفل درسی، احداث مسجد قدس) گردید و هم از سوی مردم استان مرکزی، به

نمایندگی مجلس خبرگان رهبری (دو دوره) برگزیده شد. در سال ۱۳۷۱ ش، به دنبال درگذشت فرزند فاضل و روحانی اش مرحوم حاج شیخ محمدحسن خوانساری، به حوزه علمیه قم بازگشت و به تدریس خارج فقه و اصول و تألیف و تصنیف پرداخت.

تألیفات چاپی ایشان، عبارتند از:

۱. توضیح المسائل
۲. حاشیه بر عروة الوثقی
- کتاب های خطی اش هم عبارتند از:
۳. حاشیه مکاسب
۴. حاشیه بر کفایة الاصول
۵. دوره اصول
۶. الجوهر النضید فی شرح فروع التقلید
۷. احادیث فضائل و مناقب اهل بیت (ع)
۸. رساله جمع بین حکم ظاهری و واقعی
۹. رساله در قاعده فراغ و تجاوز و اصالة الصحة
۱۰. کتاب طهارت و صلاة
- سرانجام آن عالم بزرگوار در روز یکشنبه ۲۶ رجب ۱۴۲۲ ق (۲۲ مهر ۱۳۸۰ ش) در ۸۶

فرهنگی

سر دبیر محترم مجله آینه پژوهش سلام علیکم به استحضار می‌رساند، با توجه به این که مجله آینه پژوهش از جمله مجلات موفق بوده که گام مؤثری در معرفی تألیفات بزرگان داشته است، مناسب دیده شد جهت آگاهی مراکز مختلف پژوهشی، طرح های در دست انجام و احداثیات تراث مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم معرفی گردد، تا ضمن معرفی و تجلیل از این آثار، از انجام کارهای تکراری نیز پرهیز شود.

۱. موسوعه تألیفات مرحوم شرف الدین

سالگی چشم از جهان فروبست و پیکر پاکش، در روز دوشنبه ۲۷ رجب پس از تشییعی باشکوه و نماز آیه الله بهجت بر آن، در مسجد بالاسر حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه - سلام الله علیها - به خاک سپرده شد.

ناصرالدین انصاری

استاد هارون شفیعی عنبرانی

استاد هارون شفیعی عنبرانی، ادیب، مؤلف و شاعر برجسته مقیم تالش، در ۱۲۹۶ ش در عنبران (در اطراف اردبیل) متولد شد. مقدمات را نزد سید نظام الدین عنبرانی (وفات ۱۳۵۹ ق) و علوم ادبی و معارف اسلامی را - بر وفق مذاهب اهل سنت - نزد سید محمد طاهر قرشی مینابادی (وفات ۱۳۳۸ ش) بیاموخت و در ۱۳۲۴ ش به اخذ اجازه علمی - به سنت معهود اهل سنت - از استاد اخیر خود توفیق یافت و بعدها در ۱۳۳۰ همین اجازه را به تصدیق آیه الله سید ابوالقاسم کاشانی در تهران رسانید و بر اساس آن به خدمت آموزش و

مرکز تحقیقات و پژوهش علوم اسلامی

با تحقیق، تصحیح و نشر کلیه آثار وی در قالبی مطلوب و مناسب؛

۲. موسوعه تألیفات مرحوم علامه بلاغی؛ (چنان چه محققان محترم از آثار ایشان اطلاعات قابل توجه و مهمی دارند، به ویژه نسخه های خطی آن، خواهشمند است این واحد را در جریان بگذارند)
۳. انوار الفقاهه؛ کتاب استدلالی فقهی، شامل بخش های عبادات و معاملات، تألیف مرحوم شیخ حسن بن شیخ جعفر کاشف الغطا.
۴. برخی از آثار فاضلین نراقی، شامل:
 ۱. اساس الأحكام
 ۲. انیس المجتهدین
 ۳. تحفه رضویه
 ۴. تذکره الاحیاء
 ۵. سیف الأمة

پرورش درآمد.

از هارون شفیعی آثار متعددی در زمینه های ادبی و تاریخی به نظم و نثر برجای مانده است که عبارتند از:

۱. عرفای و علمای عنبران
۲. قصیده تنبیه النفس
۳. غنچه های دانش
۴. گفتگو
۵. یک نامه از غزالی
۶. جهانگرد بزرگ (ترجمه)
۷. مولانا خالد نقشبندی
۸. دیوان اشعار
۹. نقشبند و نقشبندیه.

از شفیعی همچنین مقالاتی چند در مجله یغما و مصاحبه ای در ماهنامه گیله و (شماره ۴۶) به چاپ رسیده است. وی عاقبت در سن ۸۴ سالگی در یازدهم تیر ۱۳۸۰ بدرود زندگی گفت و در وادی «سید نیکی» شهر تالش به خاک سپرده شد.

سید حسن امین

*

۶. لوامع الأحكام (ج ۱ و ۲)
۷. مفتاح الأحكام
۸. مناهج الأحكام
- ضمناً طرح های زیر، در دست انجام و در حال تکمیل و عرضه می باشد:
۱. منتقد المنافع؛
۲. البراهین القاطعه؛
۳. مجموعه میراث فقهی (رویت هلال)؛
۴. تک نگاری های نفیس سوره حمد؛
۵. حیات شهید اول.

ومن الله التوفیق

سید مهدی طباطبایی

مسئول واحد احیاء التراث الاسلامی

